

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Державний заклад «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка» (м. Луганськ)
Інститут економіки промисловості НАН України (м. Донецьк)
Державний вищий навчальний заклад «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана» (м. Київ)
Інститут економіко-правових досліджень
Південний федеральний університет (м. Ростов-на-Дону, Росія)
Свіштовська господарча академія ім. Д. А. Ценова (м. Свіштов, Болгарія)
Белгородський державний університет (м. Белгород, Росія)

Бізнес та інновації у сучасному світі

МАТЕРІАЛИ

III Міжнародної науково-практичної конференції

**9-10 квітня 2012 року
Луганськ**

**Луганськ
ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка»
2012**

УДК 330.341.1
ББК 65.29+65.291.551-21
С91

Редакційна колегія:

Головний редактор

Чеботарьова Н. М. – кандидат економічних наук, доцент (м. Луганськ)

Заступник головного редактора

Путінцев А. В. – кандидат економічних наук, доцент (м. Луганськ)

Відповідальний секретар

Габрон Я. Ф. – асистент кафедри маркетингу, ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка»
(м. Луганськ)

Коваленко О. В. – асистент кафедри маркетингу, ЛНУ імені Тараса Шевченка»
(м. Луганськ)

Бізнес та інновації у сучасному світі : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф.,
С91 9-10 квітня 2012 року, м. Луганськ / за заг. ред. Н. М. Чеботарьової; Держ. закл.
«Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». – Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені
Тараса Шевченка», 2012. – 117 с.

До збірника включено результати теоретичних та практичних досліджень з актуальних питань економічної науки та практики. У статтях розглянуті сучасні проблеми розвитку маркетингового управління, нових перспектив та напрямків менеджменту, ефективного управління фінансами, податковою та митною політикою, упровадження сучасних систем та методик у процесі навчання бізнес), моделей стійкого розвитку економіки організацій і управління підприємствами, галузями та комплексами.

Матеріали конференції орієнтовані на спеціалістів у галузі економіки підприємств, маркетингу, менеджменту, фінансів, методик навчання бізнесу

УДК 330.341.1
ББК 65.29+65.291.551-21

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Луганського національного університету
імені Тараса Шевченка
(протокол № 12 від 22 червня 2012 р.)*

Колектив авторів, 2012
ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка» 2012

Р. М. Іванчук,
доцент, кандидат економічних наук,

О. А. Іванчук,
асистент кафедри фінансів,

О. А. Дерев'янкіна,
магістрант кафедри фінансів

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДЕПОЗИТНОЇ ПОЛІТИКИ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

Як відомо, діяльність кожного із комерційних банків визначається набором послуг та банківських продуктів, а результативність їх діяльності пов'язана політикою кожного з них в напрямку формування ресурсної бази. В колі вчених вже сформувалась поняття терміну "політика" в банківській сфері діяльності, як набор визначених методів, сукупність тих чи інших заходів, спрямованих на розв'язання конкретного завдання.

Аналіз останніх досліджень в галузі банківської справи показує, що в сучасних умовах розвитку української економіки постає проблема формування ресурсів як першочергове значення. В цих умовах основне навантаження припадає на такий елемент сукупності банківської політики, як депозитна політика. Однак до нашого часу сутність депозитної політики її зміст, роль, мета, завдання та фактори, які на неї впливають в науковій літературі розкриті в неповній мірі.

Тому автори статті поставили завдання: вичленити із загальної банківської політики одну з її складових – депозитну політику, визначити її місце, сутність, значимість, принципи формування, мету, роль, завдання та фактори, які на неї впливають.

За своїм змістом політика комерційного банку складає сукупність елементів, кожний з яких, як це ілюструється рисунком 1, є однією із складових загальної політики комерційного банку.

Рис. 1. Складові політики комерційного банку (розроблено авторами)

Значимість депозитної політики обґрунтовується даними вчених про її вплив на формування залучених ресурсів комерційних банків (табл. 1).

Як свідчать вчені всього світу сумарні активи банку на 70 – 95% формуються за рахунок депозитів. Роль депозитної політики полягає у визначенні пріоритетних напрямів розвитку та вдосконалення банківської діяльності в процесі залучення ресурсів, урізноманітненні депозитних операцій, на рівні банку: на макроекономічному рівні – це в основному формування позичкового фонду, відносно мікроекономічного – в забезпеченні стабільності та стійкості банку, його рентабельності, ліквідності й надійності.

Таблиця 1

Значимість депозитної політики комерційних банків в формуванні їх ресурсної бази

Показник	Автори			
	О. Б. Ширинська	Пітер С. Роуз	О. І. Лаврушин	П. С. Гончаров
Питома вага депозитів в сумарних активах банку, %	До 70	70 – 80	87,8	95

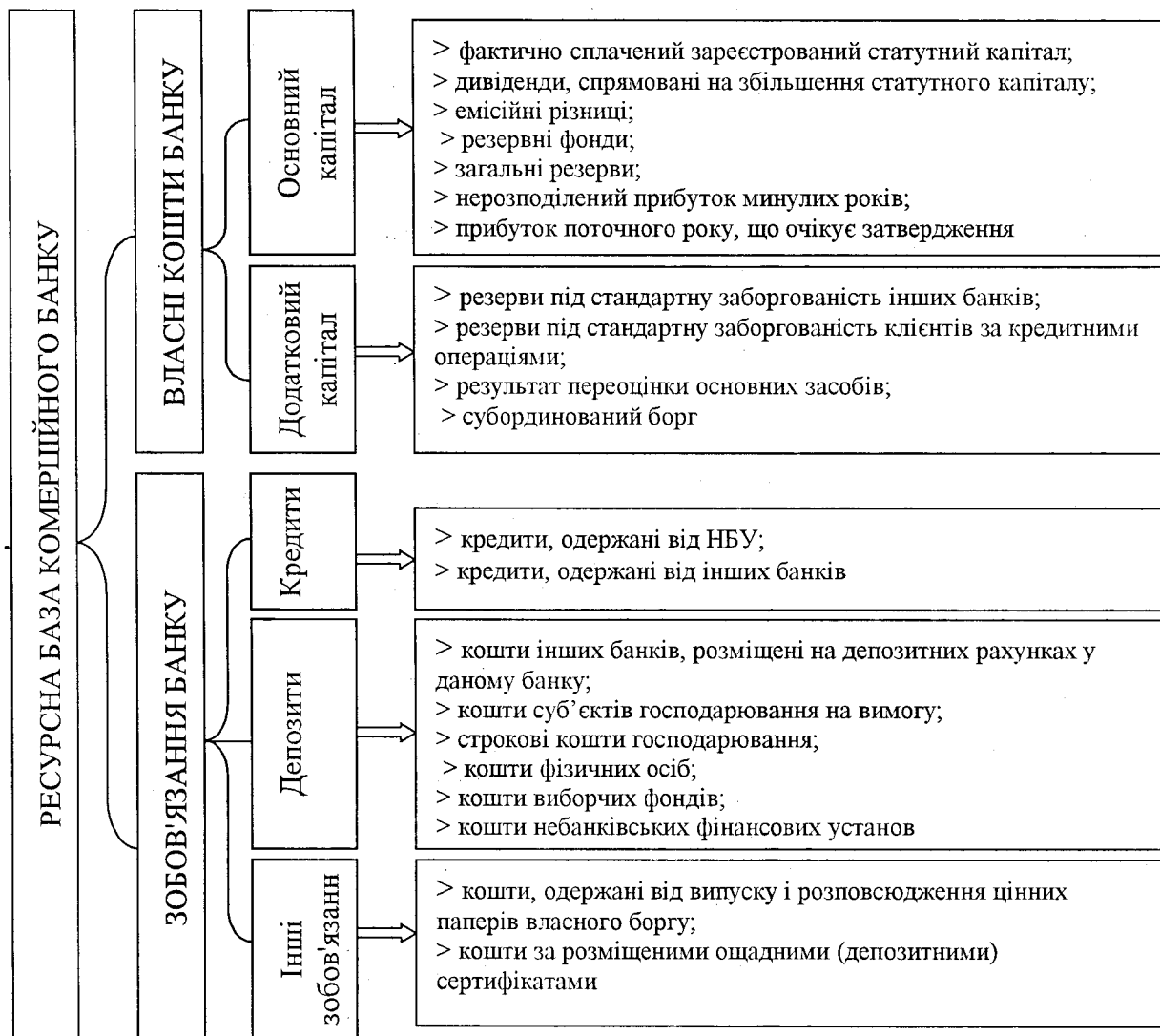

Рис. 2. Ресурсна база комерційного банку (за 3, с. 7)

Депозитна політика виконує вкрай важливу функцію – оптимізації депозитного процесу. Саме завдяки реалізації цієї функції створюються умови для досягнення основної мети функціонування комерційного банку.

Основа функція банку – бути посередником між тими, хто має у своєму розпорядженні тимчасово вільні кошти і тими, хто має в них потребу.

Розуміючи важливість депозитної політики для господарюючої діяльності банку вчені неодноразово звертались до розкриття суті її змісту.

В науковій літературі с приводу банківської діяльності зустрічаються різні погляди на поняття депозитної політики.

Аналіз визначень депозитної політики різними авторами, наведених в таблиці 2, дає можливість зробити висновок: по-перше, кожний з авторів пропонує своє поняття депозитної політики; по-друге, депозитна політика є стратегією і тактикою банку, комплексом заходів що оптимізує процес залучення грошових коштів забезпечує фінансову стійкість комерційного банку на фінансовому ринку за рахунок сформованої ресурсної бази.

Таблиця 2

Поняття депозитної політики за різними авторами

Заєць О.В., Житний П. Є., Кім А. В. [1].	Депозитна політика – банківська політика по залученню грошових коштів вкладників у депозити та ефективному управлінню процесом залучення. Депозитна політика включає стратегію і тактику банку по залученню банківських ресурсів
А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк [2].	Політика депозитна банку – комплекс заходів, щодо формування асортименту високоякісних депозитних послуг та використання різноманітних форм і методів залучення коштів з метою забезпечення стійкості й надійності депозитної бази та конкурентних переваг комерційного банку на фінансовому ринку.
Череп А. В., Андросова О. Ф. [6, с. 84].	Депозитна політика - це комплекс заходів комерційного банку з формування портфеля депозитних послуг, різноманітних форм і методів здійснення цих заходів, визначення його конкурентних позицій по даному сегменті ринку та забезпечення стійкості й надійності ресурсної бази .
Шульков С.А. [7, с. 104]	Депозитна політика комерційного банку характеризується як стратегія і тактика банку при здійсненні ним діяльності щодо залучення ресурсів з метою повернення, а також при організації та управлінні депозитним процесом
Мельникова І. М. [4, с. 53]	Депозитна політика – це комплекс заходів щодо формування асортименту високоякісних депозитних послуг, різноманітних форм та методів залучення коштів з метою гарантування стійкості та надійності депозитної бази
Панова Г.С. [5, с. 104]	Стратегія і тактика банку із залучення коштів вкладників та інших кредиторів і визначення найбільш ефективної комбінації джерел коштів для даного банку.

Депозитна політика банку повинна бути оформлена і зафіксована документально у вигляді самостійного документу на 1-2 роки або представлена окремими положеннями, де розкривається порядок залучення грошових коштів у вклади, відкриття і ведення клієнтських рахунків. Примірним змістом такого положення, на думку авторів, повинні бути: загальні положення; цілі ресурсної політики банку; взаємодії структурних підрозділів банку; терміни залучення грошових коштів і порядок встановлення умов договорів; перелік документів, необхідних для укладання договору про відкриття депозиту або рахунку в банку; порядок оформлення операцій по залученню засобів кредитних організацій, нарахування та сплати

відсотків по пасивних операціях, відрахування до фонду обов'язкового резервування НБУ; порядок оформлення документів.

Формування депозитної політики, як складової банківського маркетингового менеджменту базується на дотриманні загальних і специфічних принципів (табл. 3).

Наші дослідження свідчать, що загальні принципи депозитної політики є єдиними як для державної грошово-кредитної політики НБУ (макрорівень), так і на рівні будь-якого комерційного банку (мікрорівень). Специфічні принципи – це принципи на рівні конкретного банку, вони пов'язані з його витратами, безпекою, надійністю залучення, розміщення і отримання доходів і т. ін. не будь-якою ціною, а з урахуванням ринку, на якому він здійснює свою діяльність.

Таблиця 3

Загальні і специфічні принципи формування депозитної політики комерційного банку

	Принципи	Характеристики принципу
Загальні принципи	Принцип наукової обґрунтованості	Повинен базуватися на новітніх досягненнях науки та передового досвіду, з урахуванням дії економічних законів у межах конкретного банку з використанням обґрунтованих методик
	Принцип цілісності системи	Депозитна політика виступає як підсистема комерційного банку в цілому. Вона має первинний характер щодо політик у сфері активних операцій
	Принцип комплексного підходу	Розробка теоретичних основ, пріоритетних напрямів депозитної політики та оцінка підсумку дохідності від розміщення депозитів з точки зору стратегії розвитку банку
	Принцип оптимальності та ефективності	Розробка ефективних і оптимальних для цього етапу розвитку банку тактичних напрямів і методів. Визначає цілі та обсяги залучених банківських ресурсів та ефективну їх реалізацію
	Принцип єдності елементів	Усі елементи депозитної політики розглядаються не ізольовано, а в тісному зв'язку і взаємозалежності
Специфічні принципи	Принцип забезпечення оптимального рівня витрат	Характеризує цінову політику банку, вміння керівництва банку адекватно реагувати на зміни ринкових цін на депозити для регулювання прибутковості та зниження очікуваних витрат. Відсоткові ставки орієнтовані на ринкову кон'юнктуру
	Принцип безпеки операцій банку	Характеризує систему захисту економічних інтересів клієнтів щодо збереження банківської таємниці за їх рахунками, а також підтримання оперативної ліквідності банку
	Принцип забезпечення надійності	Від надійності банку залежить рівень ризику клієнта щодо повернення депозиту і сплати відсотків. Якість і кількість залучених коштів відображає стабільність і надійність банку

Розв'язання завдань депозитної політики найщільнішим чином пов'язані із знанням і аналізом факторів, що впливають на діяльність банків. Саме тому вчені неодноразово звертались до їх вивчення за ознакою відношення до банку. Але, узагальнюючою класифікацією і найбільш повно враховуючою фактори із пропонуєваних в науковій літературі, що впливають на депозитну політику комерційного банку, на наш погляд, стала класифікація запропонована В.Б. Кириленко (рис. 3) [3, с. 49].

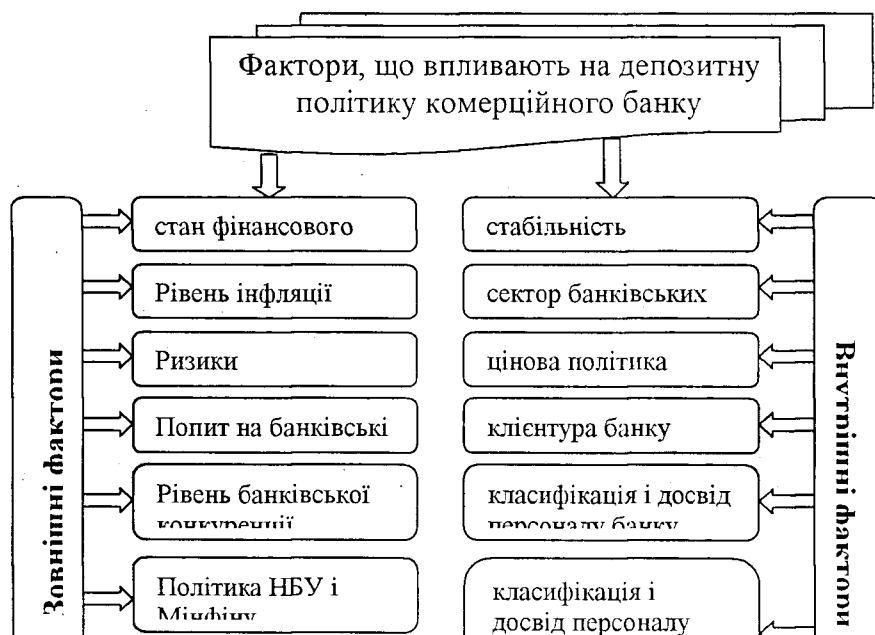

Рис. 3. Фактори впливу на депозитну політику банку

Висновки. Автори дослідження можуть з впевненістю стверджувати, що кожний банк Луганської області складають свою політику з огляду на економічну, політичну, соціальну ситуацію в регіоні, але всі суб'єкти банківської справи при розробці власної депозитної політики базуються на її теоретичних основах.

Література

1. Заєць О. В. Банківська справа. Навч. посібник/ Заєць О.В., Житний П. Є., Кім А. В. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2005. – 656 с.
2. А. Г. Загородній. Фінансово – економічний словник/А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк. – Київ: Вид-во «Знання», 2007. – 1072 с.
3. Кириленко В.Б. Організація обліку, контролю та аналізу депозитних операцій банку: Монографія / В.Б. Кириленко. – К.: КНЕУ, 2008, 254 с.
4. Мельникова І. М. Маркетингова політика комерційного банку на депозитному ринку / І.М. Мельникова. – К.: 2002. – 237 с.
5. Панова Г.С. Кредитная политика коммерческого банка. – М.: ИКЦ "ДИС". 1997. – 464 с.
6. Череп А. В. Банківські операції: Навч. посібник / Череп А. В., Андросова О. Ф. – К.: Кондор, 2008. – 410 с.
7. Шульков С.А. Депозитная политика и ее роль в обеспечении устойчивости банка / С.А. Шульков. – Саратов, 2001. – 178 с.
8. Бартош, О. М. Депозитна політика банку та основні етапи її формування / О. М. Бартош // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2008. – № 3. – С. 97-101.